

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง

The Guideline for Ecotourism Development in Lay Kao Kob Cave, Trang

กนกรัตน์ รัตนพันธุ์*

นุชนาฏ นิลออ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

บุญจงรักษ์ จิวตัน

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วรพจน์ รัตนพันธุ์

เทศบาลนครภูเก็ต

*e-mail: koy_worwae@hotmail.com

Received: November 20, 2017

Revised: January 2, 2018

Accepted: March 19, 2018

Kanokrat Rattanapan

Nutchanat Ninlaor

Rajamangala University of Technology Srivijaya, Trang

Boonjongrak Jewton

The King's Royally Initiated Laem Phak Bia Environmental Research and Development Project

Worapot Rattanapan

Phuket City Municipality

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยรอบถ้ำเลเขากอบ เส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบ และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนหมู่ที่ 1 บ้านเขากอบ ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง จำนวน 286 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองจำนวน 20 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า เส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพรรณไม้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.83) ด้านสัตว์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.95) และด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.89) และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ร้อยละ 91.6 ซึ่งบุคคลหรือหน่วยงานที่ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามากที่สุด คือ ประชาชน ร้อยละ 53.5 รองลงมา คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด ร้อยละ 31.8 และนายอำเภอ ร้อยละ 4.7 ตามลำดับ นอกจากนี้ แนวการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบเส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยมีคนนำทาง ร้อยละ 97.6 เส้นทางศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง ร้อยละ 94.8 และเส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยจักรยาน ร้อยละ 89.2 และส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับเส้นทางศึกษาธรรมชาติด้วยการขี่ม้า ร้อยละ 78.0

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทรัพยากรการท่องเที่ยว ถ้ำเลเขากอบ

Abstract

This research aimed to study the potential of tourism resources, the road around and the guideline for ecotourism development in Lay Kao Kob Cave, Trang. The sample group from Taro Yamane were 286 people who have lived in moo 1, Kao Kob Village. They were selected by using the accidental sampling and the questionnaires as a research instrument. The questionnaires were assessed by examinations for quality then, they were tested by 20 sampling. To analyze statistical data, the measures namely; frequency, percentage, mean and standard deviation were used in this research.

From the research found that the total potential of tourism resources was at a high level ($\bar{x}=4.08$, S.D. = 0.89). When considering each aspect, this potential of plants were at a high level ($\bar{x}= 4.18$, S.D. = 0.83), wild animals were at a high level ($\bar{x}= 3.98$, S.D. = 0.95) and ecotourism was at a high level ($\bar{x}= 4.08$, S.D. = 0.89). Moreover, the majority of the villagers (91.6 %) agree that there was an ecotourism development in Lay Kao Kob Cave. In addition, public participation in development were the 53.5 %, followed by the governor by 31.8 %, and the district chief by 4.7 % respectively. Furthermore, the guideline for ecotourism development were that the villagers agreed with natural trail by guide (97.6 %), themselves (94.8 %) and cycling (89.2 %); however, they disagreed by horse riding (78.0 %).

Keywords: Ecotourism, Tourism Resources, Lay Kao Kob Cave

บทนำ

ประเทศไทยได้รับความสนใจจากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในการเดินทางเข้ามาชื่นชมบรรยากาศการท่องเที่ยว ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งการท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ การท่องเที่ยวจึงกลายเป็นรายได้หลักที่สำคัญของประเทศ (Otawong, 2014) ซึ่ง Division of Tourism and Sports Economics in Office of the Permanent Secretary (2017) ได้สรุปสถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย ปี 2559 พบว่า สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวน 2,510,779 ล้านบาท เป็นรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ หรือต่างชาติเที่ยวไทย 1,641,268 ล้านบาท และรายได้จากการท่องเที่ยวภายในประเทศหรือไทยเที่ยวไทย 869,510 ล้านบาท และเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา พบว่า รายได้รวมจากการท่องเที่ยวขยายตัวร้อยละ 11.09 โดยขยายตัวทั้งรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศและรายได้จากการท่องเที่ยวภายในประเทศ ซึ่งขยายตัวร้อยละ 12.64 และร้อยละ 8.27 ตามลำดับ

จากข้อมูลสถิติการท่องเที่ยวในภาคใต้ของประเทศไทยในเดือนพฤศจิกายน 2560 พบว่า มีรายได้การท่องเที่ยวมากเป็นอันดับ 1 ของประเทศไทย (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร)

ประมาณ 60 ล้านบาท (Ministry of Tourism and Sports, 2018) ตรังเป็นจังหวัดทางภาคใต้ฝั่งตะวันตกที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะถ้ำเลเขากอบ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติแห่งหนึ่งของจังหวัดตรัง อยู่ในพื้นที่ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด ถ้ำเลเขากอบมีทางน้ำใต้ดินไหลผ่านต้องใช้เรือล่องตามลำน้ำเข้าไปข้างในเป็นระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตรเพื่อไปชมหินงอกหินย้อยอันงดงาม ซึ่งมีการก่อตัวของหินอยู่ภายในถ้ำ หนึ่งในความอัศจรรย์ที่ได้รับให้เป็น Unseen Thailand ถ้ำเลเขากอบมีถ้ำมากมายหลายถ้ำ แต่เปิดให้บริการท่องเที่ยวเพียง 5 ถ้ำ คือ ถ้ำคนธรรพ์ ถ้ำทองพระโรง ถ้ำรากไทร ถ้ำเจ้าสาว และถ้ำลอดหรือถ้ำมังกร ถ้ำเลเขากอบสามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ยกเว้นในฤดูฝนบางช่วงที่มีปริมาณน้ำมากทำให้เรือไม่สามารถเข้าไปได้ มีบริการเรือพายราคาลำละ 300 บาท นั่งได้ 5 คน และจากข้อมูลในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 พบว่า มีนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมถ้ำเลเขากอบ จำนวน 52,095 คน สร้างรายได้เป็นจำนวน 1.67 ล้านบาท (Kao Kob Subdistrict Administrative Organization, 2017)

นอกจากนี้บริเวณโดยรอบถ้ำเลเขากอบ มีถ้ำที่มีลักษณะแบบเส้นทางสายเดียวมาบรรจบกัน (Single Loop) มีระยะทางทั้งหมด 2,000 เมตร มีความสูง 24-45 เมตรจากระดับน้ำทะเลและมีพรรณไม้ที่น่าสนใจจำนวนทั้งหมด

67 ชนิด ใน 27 วงศ์ โดยวงศ์ที่พบมากที่สุด คือ วงศ์ FABACEAE มีจำนวน 12 ชนิด ได้แก่ สะตอ มะขาม พุทธรักษา ประดู่ มะค่าโมง กระถินเทพา ราชพฤกษ์ เหยือก ทองหลาง พะยูง นกยูงฝรั่ง และทองหลางน้ำ (Chotipan, Ninlaor & Navykarn, 2017) จะเห็นได้ว่า สภาพแวดล้อมโดยรอบถ้ำ ยังคงมีความหลากหลายทางชีวภาพที่ควรศึกษา เช่น เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ในท้องถิ่น เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ แต่มีความรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น มีการรักษาสภาพแวดล้อม และให้การศึกษากับผู้ที่สนใจอีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง โดยศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรอบถ้ำเลเขากอบ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปพัฒนาเส้นทางนี้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่า และนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยรอบถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาเส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง

การทบทวนวรรณกรรม

1. ข้อมูลทั่วไปของถ้ำเลเขากอบ
ถ้ำเลเขากอบ อยู่ในตำบลเขากอบ ซึ่งแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน มีจำนวน 2,997 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 8,268 คน เป็นชาย 4,102 คน และหญิง 4,166 คน และมีความหนาแน่นเฉลี่ย 133.35 คนต่อตารางกิโลเมตร ประชาชนในตำบลเขากอบส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ได้แก่ สวนยางพารา สวนปาล์ม น้ำมัน นาข้าว การปลูกพืชผัก และการเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ ประชาชนมีรายได้เสริมจากการให้บริการเรือท่องเที่ยวถ้ำเลเขากอบ ซึ่งจากข้อมูลของหน่วยงานท่องเที่ยว

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เขากอบ อ้างถึงใน Kao Kob Subdistrict Administrative Organization (2017) พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 มีนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมถ้ำเลเขากอบ จำนวน 52,095 คน สร้างรายได้ เป็นจำนวน 1.67 ล้านบาท

ถ้ำเลเขากอบ เรียกชื่อเดิม ๆ ว่า ถ้ำทะเลเขากอบ เป็นถ้ำที่มีลำธารไหลผ่านตลอดทั้งปี ถ้ำนี้อยู่ในภูเขาหินปูนขนาดใหญ่ ประกอบไปด้วยถ้ำหลายถ้ำ ทั้งที่เปิดเข้าไปเที่ยวชมได้และทั้งที่ยังไม่ได้สำรวจอีกจำนวนมาก รอบ ๆ ภูเขาหินปูนแห่งนี้อุดมไปด้วยพรรณไม้ มีลำธารน้ำไหลด้านรอบนอกเป็นระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร ถ้ำเลเขากอบได้รับการยกย่องว่า เป็นสุดยอดถ้ำสวยบนบกของไทย เพราะความสมบูรณ์ของธรรมชาติ การเที่ยวถ้ำเลเขากอบในปัจจุบันต้องนั่งเรือท่องเที่ยวแบบขนาดเล็กที่นั่งได้ประมาณ 6-8 คน เข้าไปโดยจะมีคนพายเรือที่เป็นชาวบ้านท้องถิ่นมาให้บริการพายเรือและเป็นมัคคุเทศก์ให้ความรู้ ภายในถ้ำมีการประดับไฟฟ้า มีอากาศโล่งสบาย เพราะมีทางเข้า 7 ทาง มีปากถ้ำหลายแห่ง

การเดินทางไปยังถ้ำทะเลเขากอบ ตั้งอยู่ในเขตตำบลเขากอบ อำเภอย้ายยอด จังหวัดตรัง ตัวถ้ำห่างจากที่ว่าการอำเภอย้ายยอดประมาณ 7 กิโลเมตร เดินทางสะดวกจากตัวเมืองตรัง ถนนลาดยางถึงหน้าปากถ้ำ เราสามารถเดินทางได้โดยออกจากตัวเมืองตรัง ใช้ทางหลวงหมายเลข 4 (ตรัง-ย้ายยอด) เลี้ยวอำเภอย้ายยอดไปประมาณ 7 กิโลเมตร เลี้ยวทางแยกซ้ายเข้าไปประมาณ 700 เมตร ก็จะถึงหน้าถ้ำเลเขากอบ สำหรับช่วงเวลาการท่องเที่ยวสามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปี (Kao Kob Sub-district Administrative Organization, 2018)

โดยรอบถ้ำเลเขากอบมีลักษณะเป็นลำคลองรอบเขากอบ ริมคลองทั้งสองฝั่งเต็มไปด้วยพรรณไม้นานาชนิด นอกจากนี้ มีการพัฒนาเป็นเส้นทางถนนคันระหว่างถ้ำเลเขากอบและพื้นที่ปลูกยางพาราและบ้านพักอาศัยของชาวบ้านตำบลเขากอบ ลักษณะของเส้นทางมีลักษณะเป็นรูปแบบของเส้นทางศึกษาธรรมชาติ แบบเส้นทางสายเดียวที่มาบรรจบกัน (Ninlaor, Navykarn & Jewton, 2017) ซึ่งเป็นเส้นทางที่จุดเริ่มต้นและจุดปลายทางเป็นจุดเดียวกันหรือเกือบจุดเดียวกัน แต่ผู้ใช้เส้นทางจะเดินในทิศทางเดียว (One-way) และไม่เดินสวนกลับในทางเดิม ซึ่งจะมีข้อดี คือ จะไม่พบทิวทัศน์ที่ซ้ำซากเหมือนเดิม และไม่ทำให้เกิดการแออัดโดยการพบกับคณะอื่นที่ตามมา (Loupaha, 2009) ดังนั้น จึงควรศึกษาหาแนวทางเพื่อพัฒนาเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างยั่งยืน

2. แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้นำคำว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” มาใช้อย่างเป็นทางการ ปี 2541 ช่วงนั้นถือว่าเป็นคำที่เกิดขึ้นใหม่ในวงการท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน โดยเน้นสภาพแวดล้อมซึ่งเกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ มนุษย์ พืช สัตว์ในรูปแบบดั้งเดิมที่มีธรรมชาติเป็นเกณฑ์ (Chirotpphan, Sakunaphat & Choeikwong, 2005)

แนวคิดเกี่ยวกับ Ecotourism มีความหมายที่ลึกซึ้งมากกว่าการเสนอขายสินค้าทางการท่องเที่ยวแบบใหม่เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว หากแต่เป็นแนวคิดที่มุ่งประสานผลประโยชน์ และความต้องการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม) เข้ากับการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ Ecotourism จึงเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม อีกทั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism Development)

จากแนวความคิดและหลักการที่ว่าด้วยการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนดังกล่าว ทำให้พิจารณาได้ว่าการท่องเที่ยวภายใต้กระแสความคิดนี้ จะครอบคลุมรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เป็นรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่กว้างและลึกซึ้งมากไปกว่าเพียงแค่เรื่องของทิวทัศน์ ทิวหมู่บ้านชาวเขา หรือการล่องแพ ฯลฯ เป็นการปรับตัวทางด้านการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมและการพัฒนาประเทศ และมีหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ เช่น โรงแรม บริษัทท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ร้านอาหาร เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยว รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลว่า จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางเศรษฐกิจ และขณะเดียวกันจะต้องเป็นการพัฒนาที่ไม่ก่อให้เกิดการทำลายสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่กระทบกระเทือนความสามารถของคนรุ่นต่อไปในการที่จะสนองความต้องการของตนเอง โดยยึดหลักความยุติธรรมในสังคมนระหว่างคนรุ่นปัจจุบันกับคนรุ่นต่อไป และความยุติธรรมระหว่างคน

รุ่นเดียวกัน ด้วยการคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นใหญ่ เพื่อเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สมดุลและผสมผสานทั้งการพัฒนาด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ (Chittangwattana & Srikhampha, 2014)

3. ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1) เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวอยู่ที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและ/หรือวัฒนธรรมดั้งเดิมและห่างไกลจากความเจริญแบบสังคมเมือง

2) เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และสัตว์ป่า

3) เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการจัดการให้จำนวนนักท่องเที่ยวมีความสมดุลกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่

4) เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เจ้าของท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการท่องเที่ยว และได้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจมากที่สุด (Sakunaphat, Chirotpphan & Choeikwong, 2011)

4. ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยว

Sakunaphat, Chirotpphan & Choeikwong (2011) ได้ให้ความหมายทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ว่า สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้

Chittangwattana & Srikhampha (2014) ได้ให้ความหมายทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ว่า สิ่งของ กิจกรรม และ/หรือมิติอื่นใดที่สามารถให้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เช่น ความสวยงามตามธรรมชาติ คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่แก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวสามารถปรากฏได้ทั้งในลักษณะรูปธรรมที่สัมผัสได้ด้วยการจับต้อง เช่น สิ่งก่อสร้าง ถ้ำ น้ำตก เป็นต้น และในลักษณะของนามธรรมที่ไม่สามารถสัมผัสได้ด้วย การจับต้อง แต่สามารถสัมผัสได้ด้วยทางอื่น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา ความเป็นชนเผ่า การแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น

Office of the Royal Society (2009) ได้ให้ความหมายทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ว่า สิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ตั้งแต่ในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค จนถึงระดับโลก อาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นก็ได้โดยสิ่งเหล่านั้นจะต้องมีความงดงาม แปลกตา มีความสำคัญหรือมีคุณค่า รวมทั้งวิถีการดำเนินชีวิตอันดีงามที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมอันทรงคุณค่า และมีลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์

สรุปได้ว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งของที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีคุณค่ามนุษย์สร้างขึ้น หรือกิจกรรมที่สามารถให้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจและการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่แก่นักท่องเที่ยว

5. องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว

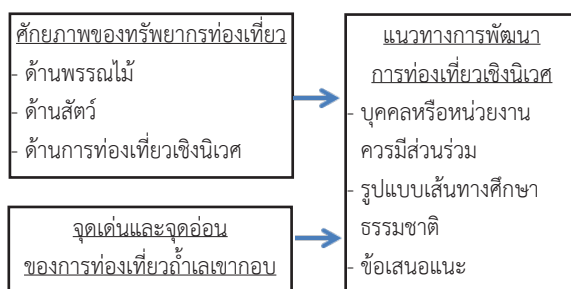
ทรัพยากรท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 3 องค์ประกอบ (Chittangwattana & Srikhampha, 2014) ได้แก่

1) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (Attraction) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยว ที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมเยือนในสถานที่นั้น ๆ

2) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางคมนาคมขนส่งเข้าถึงได้สะดวก (Accessibility) เป็นปัจจัยที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีเส้นทางหรือโครงข่ายขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ตลอดจนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง แต่ถ้าขาดเส้นทางคมนาคมขนส่งเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแล้ว แม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวจะมีความสวยงามมากเท่าไรหรือมีคุณค่าสูงเพียงไรก็ตามย่อมจะไร้ความหมายอย่างสิ้นเชิง

3) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ต้องมีไว้บริการนักท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากท่องเที่ยววนวันขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ของงานวิจัย

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำเลเขากอบได้อย่างยั่งยืน
2. เป็นแนวทางในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวถ้ำเลเขากอบที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่า
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำเลเขากอบ

วิธีการวิจัย

พื้นที่ศึกษา คือ พื้นที่ถ้ำเลเขากอบ ตำบลเขากอบ อำเภอยายะยอ จังหวัดตรัง โดยเน้นเฉพาะเส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบ

ประชากร คือ ประชาชน ตำบลเขากอบ อำเภอยายะยอ จังหวัดตรัง จำนวน 8,268 คน (ข้อมูลจำนวนประชากร ณ เดือนเมษายน พ.ศ. 2558 Kao Kob Subdistrict Administrative Organization, 2017) เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักของตำบลเขากอบ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนหมู่ที่ 1 บ้านเขากอบ ตำบลเขากอบ อำเภอยายะยอ จังหวัดตรัง เนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถ้ำเลเขากอบ จำนวน 286 คน หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของทาร์ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และการเลือกสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) และใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) (Sukhothai Thammathirat Open University, 2016)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ (1) ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการอยู่อาศัย (2) ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณโดยรอบถ้ำเลเขากอบ (3) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบ และ (4) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

วิธีการศึกษา แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ใช้แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นจากเอกสาร ข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย มีการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และตรวจสอบค่าความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่า (IOC: Index of Item Objective Congruence) และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นค่า IOC ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 ซึ่งข้อคำถามที่นำไปใช้ได้ ต้องมีค่า IOC ≥ 0.5 และมีการทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 20 คน เพื่อนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.928 และค่าความเชื่อมั่นรายข้ออยู่ระหว่าง 0.899–0.956

(จากเกณฑ์เลือกข้อที่มีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 ขึ้นไป) ดังนั้น แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

2. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว

3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. จัดเวทีประชาคมเพื่อระดมความคิดเห็นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนจำนวน 50 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ด้านการท่องเที่ยว อบต.เขาขอบ จำนวน 5 คน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอำเภอเขาขอบ จำนวน 5 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 5 คน ครูจำนวน 1 คน นักเรียนจำนวน 14 คน และประชาชนจำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) ซึ่งเป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนที่อาสาเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยความเต็มใจ

5. สรุปผลการศึกษาและนำเสนอ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไปของประชาชนหมู่ที่ 1 บ้านเขาขอบ พบว่า เป็นเพศชายร้อยละ 51.4 เพศหญิงร้อยละ 48.6 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 31.8 มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 33.6 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 45.5 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 9,001-12,000 บาท ร้อยละ 28.3 และส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่กำเนิด ร้อยละ 67.5

2. ศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่โดยรอบอำเภอเขาขอบ พบว่า มีศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.08$, $S.D.=0.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน (ตารางที่ 1) พบว่า

2.1 ด้านพรรณไม้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.18$, $S.D.=0.83$) พบว่า พรรณไม้โดยรอบอำเภอเขาขอบมีความอุดมสมบูรณ์ และพบพรรณไม้หลากหลายชนิด ซึ่งทั้งหมดพบ 67 ชนิด ใน 27 วงศ์ โดยวงศ์ที่พบมากที่สุด คือ วงศ์ FABACEAE พบจำนวน 12 ชนิด ได้แก่ สะตอ มะขาม พุทธรักษา ประดู่ มะค่าโมง กระถิน เทพา ราชนพฤษะห์ เหยือก ทองหลวง พะยูง หางนกยูงฝรั่ง และทองหลวงน้ำ (Chotipan, Ninlaor & Navykarn, 2017)

2.2 ด้านสัตว์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.98$, $S.D.=0.95$) ซึ่งสอดคล้องกับ Ninlaor, Navykarn & Jewton (2017) พบว่า พื้นที่โดยรอบอำเภอเขาขอบมีสัตว์ป่า คือ ลิงแสม มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Macaca fascicularis* อยู่ในวงศ์ (Family) Cercopithecidae อันดับ (Order) Primates และลิงแสมเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง (Sariwongjun, 2017) ดังนั้น ลิงแสมจึงมีความน่าสนใจ และควรค่าแก่การศึกษา

2.3 ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.08$, $S.D.=0.89$) ซึ่งสอดคล้องกับ Ninlaor, Navykarn & Jewton (2017) พบว่า พื้นที่โดยรอบอำเภอเขาขอบ ได้กำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากการล่องเรือเข้าไปภายในถ้ำ เช่น กิจกรรมล่องแก่ง พายเรือ หรือการจัดสรรพื้นที่เพื่อการประกอบอาชีพ เช่น ร้านอาหาร จึงทำให้เส้นทางโดยรอบอำเภอเขาขอบมีศักยภาพต่อการรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเส้นทางโดยรอบอำเภอเขาขอบจากแบบสอบถาม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ร้อยละ 91.6 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 8.4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chotipan, Ninlaor & Navykarn (2017) ได้กล่าวว่า จากการสำรวจเส้นทางศึกษาธรรมชาติอำเภอเขาขอบ พบว่า มีความเหมาะสมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าบุคคลหรือหน่วยงานที่ควรเข้ามามีส่วนร่วมในพัฒนาเส้นทางโดยรอบอำเภอเขาขอบเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ประชาชนมากที่สุด ร้อยละ 53.5 รองลงมา คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด ร้อยละ 31.8 และนายอำเภอ ร้อยละ 4.7 ตามลำดับ เนื่องจากกิจกรรมการพัฒนาชุมชนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มใหญ่ที่สุดในชุมชน

แนวทางการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบเส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยมีคนนำทาง ร้อยละ 97.6 เส้นทางศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง ร้อยละ 94.8 และเส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยจักรยาน ร้อยละ 89.2 และส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับเส้นทางศึกษาธรรมชาติด้วยการขี่ม้า ร้อยละ 78.0 เนื่องจากเป็นเส้นทางเดียวและแคบ จึงไม่เหมาะสมกับการขี่ม้า อีกทั้งรอบ ๆ เส้นทางดังกล่าวมีบ้านเรือนของประชาชนอาศัยอยู่ และต้องใช้รถจักรยานยนต์หรือรถยนต์เป็นพาหนะในการขับขี่ หากขับรถผ่านนักท่องเที่ยวที่กำลังขี่ม้าอาจจะทำให้ม้าตกใจและก่อให้เกิดอันตรายได้

4. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเส้นทางโดยรอบอำเภอเขาขอบ จากการจัดเวทีประชาคมเพื่อระดมความคิดเห็น 3 ประเด็น คือ จุดเด่นและจุดอ่อนของการท่องเที่ยวเส้นทางโดยรอบอำเภอเขาขอบ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่และข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 จุดเด่นและจุดอ่อนของการท่องเที่ยวเส้นทางโดยรอบอำเภอเขาขอบ พบว่า

จุดเด่น 1) ระยะทางเส้นทางโดยรอบอำเภอเขาขอบประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นระยะทางที่ไม่สั้นและยาวเกินไปสำหรับการเดินทางท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจมาเที่ยว 2) ลักษณะถนนรอบอำเภอเขาขอบมีต้นไม้สองข้าง

ทาง ทำให้เกิดความร่มรื่น และ 3) บริเวณโดยรอบถ้ำเลเขากอบ นอกจากสวนยางพาราแล้วยังมีพันธุ์ไม้หลากหลายชนิดให้นักท่องเที่ยวได้ชม

จุดอ่อน 1) ประชาชนมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษและภาษาจีนยังไม่ดีเท่าที่ควร ส่งผลกระทบต่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ 2) ขาดการจัดการเรื่องขยะ ทำให้สกปรก 3) จำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละสัปดาห์มีจำนวนไม่แน่นอน ส่งผลให้ผู้ประกอบการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่กล้าเสี่ยงกับการลงทุนในการพัฒนาเส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบเพื่อการท่องเที่ยว 4) ถนนโดยรอบถ้ำเลเขากอบมีกิ่งไม้กีดขวางการเดินทาง และ 5) ไม่มีระบบแสงสว่างถนนบริเวณโดยรอบถ้ำ

4.2 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่ จากการระดมความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่ พบว่า ควรเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยมีคณนำทาง

4.3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า

1) ควรพัฒนาทางทิศตะวันออกของถ้ำเลเขากอบ โดยอาจทำสะพานข้ามไปถ้ำสวรรค์ เนื่องจากบริเวณนั้นมีลักษณะเป็นโขดหินกว้าง มีความสวยงาม เหมาะกับการปลูกดอกไม้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มาเที่ยวชมระหว่างรอนั่งเรือเข้าชมภายในถ้ำ (ในกรณีที่มียกนักท่องเที่ยวจำนวนมากและต้องรอเวลาในการนั่งเรือ เนื่องจากเรือมีจำนวนจำกัด)

2) ส่งเสริมให้ชาวบ้านที่มีที่อยู่อาศัยบริเวณรอบถ้ำเลเขากอบ ปลูกพืชผักพื้นบ้านปลอดสารพิษ เพื่อเพิ่มรายได้

3) ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีลักษณะ 3 อย่าง ได้แก่ ฐานธรรมชาติ (มีพื้นที่เป็นลานกว้างให้ฝึกสมาธิ) วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (มีการให้ความรู้เกี่ยวกับน้ำ ป่า และดิน) และมีวัฒนธรรม (มีลานดนตรี หรือกิจกรรมที่แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน)

ตารางที่ 1 ศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบ

ศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ*
ด้านพรรณไม้			
1. ความอุดมสมบูรณ์	4.34	0.75	มาก
2. ความหลากหลายของชนิดพันธุ์	4.28	0.78	มาก
3. ความโดดเด่นเฉพาะตัว	4.03	0.92	มาก
4. ความสวยงาม	4.10	0.88	มาก
5. ควรค่าแก่การศึกษา	4.15	0.84	มาก
ภาพรวมด้านพรรณไม้	4.18	0.83	มาก
ด้านสัตว์ป่า			
1. ความน่าสนใจ	3.98	0.97	มาก
2. ควรค่าแก่การศึกษา	3.97	0.94	มาก
ภาพรวมด้านสัตว์ป่า	3.98	0.95	มาก
ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			
1. การรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสม	4.06	0.92	มาก
2. การรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างหลากหลาย (เช่น ปั่นจักรยาน เป็นต้น)	4.08	0.88	มาก
3. การรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง	4.12	0.88	มาก
ภาพรวมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.08	0.89	มาก
ภาพรวมทั้งหมด	4.08	0.89	มาก

หมายเหตุ: * ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป=มีศักยภาพในระดับมากที่สุด 3.50–4.49= มีศักยภาพในระดับมาก

2.50–3.49=มีศักยภาพในระดับปานกลาง 1.50–2.49=มีศักยภาพในระดับน้อย ต่ำกว่า 1.50=มีศักยภาพในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 2 รูปแบบเส้นทางศึกษาธรรมชาติสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม

รูปแบบเส้นทางศึกษาธรรมชาติสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติโดยมีคนนำทางและอธิบาย	97.6	2.4
2. เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง	94.8	5.2
3. เส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยการขี่ม้า	22.0	78.0
4. เส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยการขี่จักรยาน	89.2	10.8

4) ควรติดป้ายชื่อต้นไม้บริเวณโดยรอบถ้ำเลเขากอบเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักชื่อพันธุ์ต้นไม้ต่าง ๆ

5) ควรปรับปรุงเส้นทางให้สามารถล่องเรือรอบบริเวณถ้ำได้ เนื่องจากในวันที่มีน้ำขึ้นสูง จะไม่สามารถล่องเรือเข้าไปเที่ยวชมภายในถ้ำได้ โดยควรมีการพัฒนาลำคลองโดยรอบให้มีความสะอาด และตัดแต่งต้นไม้ให้เป็นระเบียบ

6) ควรเพิ่มการสำรวจพรรณไม้เส้นทางภูเขา และเส้นทางจากถ้ำเลเขากอบไปวังเทพารุ เพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว

สรุป

ถ้ำเลเขากอบ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติแห่งหนึ่งของจังหวัดตรัง และบริเวณโดยรอบถ้ำเลเขากอบมีถนนที่มีลักษณะแบบเส้นทางสายเดี่ยวมาบรรจบกัน (Single Loop) มีระยะทางทั้งหมด 2,000 เมตร ซึ่งมีพรรณไม้ที่น่าสนใจจำนวนมาก ทำให้สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ แต่มีความรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น มีการจัดการรักษาสีเขียวและให้การศึกษาแก่ผู้สนใจ จึงมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำเลเขากอบจังหวัดตรัง เพื่อศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยรอบถ้ำเลเขากอบ เส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบ และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า เส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ เนื่องจากมีศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.08, S.D. = 0.89) และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำเลเขากอบ พบว่า ควรเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยมีผู้นำทาง ร้อยละ 94.8 โดยให้มีมีคฤหะที่น้อยซึ่งเป็นเยาวชนที่อยู่ในชุมชนเป็นผู้นำทางนักท่องเที่ยว เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของถ้ำเลเขากอบ ชนิด ประโยชน์ และโทษของพันธุ์ไม้ รวมทั้งควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในพัฒนาเส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความยั่งยืนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการสื่อเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบ
3. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางจักรยานบริเวณโดยรอบถ้ำเลเขากอบเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะสำหรับชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. อบต.เขากอบควรพัฒนาเส้นทางโดยรอบถ้ำเลเขากอบเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่มีผู้นำทางและอธิบายให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความยั่งยืนมากขึ้น เช่น ส่งเสริมให้มีมีคฤหะที่น้อยที่สามารถสื่อสารและใช้ภาษาต่างประเทศได้ในระดับหนึ่ง เป็นต้น
2. อบต.เขากอบควรพัฒนาการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวให้สะดวกมากยิ่งขึ้น เช่น มีป้ายแสดงเส้นทางที่ชัดเจน มีการบริการของรถโดยสารเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และการเดินทางสามารถสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ตได้สะดวก และควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เช่น ศูนย์บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว สถานที่จอดรถ เป็นต้น

References

- Chotipan, K., Ninlaor, N., & Navykarn, K. (2017). A Survey of Plants in Lay Kao Kob Cave, Trang Province for Developing of Nature Trail. *The 4th International and 3rd National Conference "Environmental friendly Tourism for Sustainable Development"*, 19th and 20th January 2017 Thumarin Thana Hotel Songkla: Prince of Songkla University. [in Thai]
- Chirothpan, W., Sakunaphat, P., & Choeikwong, K. (2005). *Ecotourism*. Bangkok: Saengdao. [in Thai]

- Chittangwattana, B., & Sriksampha, P. (2014). *Development for Sustainable Tourism*. Nonthaburi: Dharmasarn. [in Thai]
- Division of Tourism and Sports Economics in Office of the Permanent Secretary. (2017, February 16). In 2016, Tourism can help value – added to Thai economy more than 17%. “In January 2017, it can help add value more than 10%”. Ministry of Tourism and Sports News. 4 pp. [in Thai]
- KaoKobSub-district Administrative Organization. (2017). *General Environment and Basic Information Report*. Trang: Kao Kob Sub-district Administrative Organization. [in Thai]
-
- (2018). Thumle Kao Kob. Retrieved February 20, 2018, from <http://www.thumle.com/index.php/th/>. [in Thai]
- Loupha, R. (2009). *Development of Formal Teaching Trail at Phufoilom Ecotourism Project Area, Tambon Tabkung, Amphoe Nongsang, Changwat Udon Thani*. M.S. Thesis, Udon Thani Rajabhat University. [in Thai]
- Ministry of Tourism and Sports. (2018). *The Camping, the Number of Visitor and the Income from Visitors in November, 2017*. Bangkok: Ministry of Tourism and Sports. [in Thai]
- Ninlaor, N., Navykarn, K., & Jewton, B. (2017). *The Utilizing of Biodiversity of Lay Kao Kob Cave, Trang toward the Participative in Eco tourism*, Trang: Rajamangala University of Technology Srivijaya. [in Thai]
- Office of the Royal Society. (2009). Tourism Resources. Retrieved February 20, 2018, from <http://www.royin.go.th>. [in Thai]
- Otawong, A. (2014). Community Participation in Talay Bua Dang conservation within Chiang Wae municipal area, Kumphawapi District, Udon Thani Province. *Academic Services Journal Prince of Songkla University*, 25(1), 47–53. [in Thai]
- Sakunaphat, P., Chirothphan, W., & Choeikwong, K. (2011). *Ecotourism*. Bangkok: Saengdao. [in Thai]
- Sariwongjun, R. (2017). *Long-Tailed Macaque*. Bangkok: National Park, Wildlife and Plant Conservation Department. [in Thai]
- Sukhothai Thammathirat Open University. (2016). *Statistics, Research and Evaluation in Education*. 8th ed. Nonthaburi: The Office of the Sukhothaithammathirat Open University Press. [in Thai]